

شورای سیاست گذاری حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

معاونت پژوهش

استان البرز شهرستان کرج مدرسه علمیه تخصصی زینبیه

عنوان

بررسی تطبیقی سعادت حقیقی انسان در فلسفه اشراق و

حکمت متعالیه

استاد راهنما

سرکار خانم دکتر مرضیه عبدلی

پژوهشگر

فاطمه شجاعیان

زمستان ۱۴۰۳

فصل فی شرح

تحمیدیه

سپاس بی‌کران پروردگار یکتا را که هستی مان بخشید و به طریق و دانش رهنمونمان شد و به همنشینی
رهروان علم و دانش مفتخرمان نمود و خوشه چینی از علم و معرفت را روزی ما ساخت.

تقدیم

ساحت مقدس خورشید روشنگر طولانی ترین شب هستی، شب انتظار، امام مهربان و صبور، امام
همراز و همراه شیعیان و منجی مستضعفان، حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) که
همواره در گرداب سهمگین زمانه یاری گر یاوران معصیت کار خود می باشد

تقدیر و تشکر

تقدیر و تشکر از استاد گرانقدر سرکار خانم دکتر عبدلی که با نهایت صبر و تلاش مستمر مرا در تدوین این پژوهش همراهی نمودند. همچنین از تمام کسانی که در تدوین این تحقیق سهمی داشته کمال تشکر را دارم و از خداوند مَنّان برای همه این بزرگواران سعادت و بهروزی خواستارم.

- ۱۳) دهخدا، علی اکبر، لغت‌نامه دهخدا، ج ۱۵، تهران، موسسه لغت‌نامه دهخدا، ۱۳۶۵، صفحه ۱۰۲۴۶
- ۱۴) راغب اصفهانی، حسین بن محمد بن مفضل، مفردات الفاظ قرآن کریم، ترجمه و تصحیح غلامرضا خسروی، ج ۴، تهران، مکتب المرتضویه، ۱۳۸۳
- ۱۵) رجبی، محمود، انسان شناسی، قم، انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۰
- ۱۶) سبجانی، جعفر، فرهنگ اصطلاحات فلسفی ملاصدرا، تهران، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشد اسلامی، ۱۳۷۹
- ۱۷) سجادی، جعفر، فرهنگ علوم فلسفی و کلامی، تهران، امیر کبیر، ۱۳۷۵
- ۱۸) _____، فرهنگ اصطلاحات فلسفی ملاصدرا، تهران، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشد اسلامی، ۱۳۷۹
- ۱۹) سهروردی، شهاب الدین، سفیر سیمرخ، به کوشش حسین مفید، تهران، انتشارات مولی، ۱۳۸۲
- ۲۰) _____، مجموعه مصنفات، ج ۲ و ۳، تصحیح هنری کربن، تهران، نشر موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۷۵
- ۲۱) _____، مجموعه مصنفات، ج ۳، تصحیح تحشیه و مقدمه سید حسین نصر، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۹۷۷
- ۲۲) _____، مجموعه مصنفات، حکمة الاشراق، ج ۲، به تصحیح و مقدمه هانری کوربن، تهران، موسسه ی مطالعات و تحقیقات پژوهشگاه، ۱۳۷۲
- ۲۳) _____، مجموعه مصنفات، الواح العمادیه، تصحیح نجف قلی حبیبی، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۰
- ۲۴) _____، مجموعه مصنفات، بستان القلوب، تصحیح و مقدمه سید حسین نصر، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۷۳
- ۲۵) _____، هیاکل النور، تصحیح و مقدمه محمد کریمی زنجانی، تهران، نشر نقطه، ۱۳۷۹

- (۲۶) _____ ، هشت رساله سهروردی ، تصحیح: کاظم محمدی ، کرج ، انتشارات نجم کبری
۱۳۸۷،
- (۲۷) _____ ، التلویحات ، تصحیح علی اکبر فیاض ، تهران ، انتشارات دانشگاه تهران ، ۱۳۳۴
- (۲۸) _____ ، حکمة الاشراق ، ج ۱ ، ترجمه جعفر سجادی ، تهران ، انتشارات دانشگاه تهران ،
۱۳۸۹
- (۲۹) _____ ، حکمت اشراق در ایران زمین در سده دوازدهم میلادی ، ترجمه ضیاءالدین
دهشیری ، تهران ، مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران ، شماره ۱ ، سال ششم ، ۱۳۳۷ ه.ش
- (۳۰) _____ ، لغت موران ، تهران ، انتشارات مولا ، ۱۳۷۴
- (۳۱) سی بکر ، لارنس ، مجموعه مقالات برگرفته از دایره المعارف فلسفه اخلاق ، ترجمه گروهی از مترجمان
، انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی ، ۱۳۸۰ ،
- (۳۲) شعرانی ، ابوالحسن ، دایره المعارف قرآن مجید ، تهران ، انتشارات الاسلامیه ، ۱۳۵۲
- (۳۳) شهرزوری ، شمس الدین محمد ، شرح حکمت الاشراق ، مقدمه حسین ضیایی ، تهران ، موسسه مطالعات
و تحقیقات فرهنگی ، ۱۳۷۲
- (۳۴) _____ ، نزهة الارواح و روضة الافراح فی تاریخ الحکما، ج ۲ ، به تصحیح سید خورشید
احمد، ایم، ای ، حیدرآباد ، دایره المعارف عثمانیه ، ۱۳۹۶ ه.ق
- (۳۵) شیرازی ، صدرالدین محمد ابن ابراهیم ، کتاب العرشیه ، ترجمه غلامحسین آهنی ، اصفهان ، انتشارات
مهدوی، بی تا
- (۳۶) _____ ، الحکمة المتعالیه فی الاسفار الاربعه ، ج ۸ و ۹ و ۱۰ تهران ، شرکة الدارالمعارف
الاسلامیه، ۱۳۷۸

- (۳۷) _____ ، مبداء و معاد ، ترجمه اردکانی حسینی ، تهران ، مرکز نشر دانشگاهی ، ۱۳۶۲
- (۳۸) _____ رسالة المشاعر ، به اهتمام هانری کربن ، چاپ دوم ، تهران ، طهوری ، ۱۳۶۳ ،
- (۳۹) _____ ، اسرار آیات ، ترجمه و تعلیق محمد خواجهوی ، تهران ، موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی ، ۱۳۶۳ ،
- (۴۰) _____ ، اسرار الآیات ، تعلیق ملا علی نوری ، بیروت ، موسسه التاریخ العربی ، ۱۴۲۸
- (۴۱) _____ ، الشواهد الربوبیه فی منهاج السلوکیه ، تصحیح و تعلیق سید جلال آشتیانی ، مشهد ، مرکز الجامعی للنشر ، چاپ دوم ، ۱۳۶۰ ، ص ۲۵۴
- (۴۲) _____ ، تفسیر القرآن الکریم ، ج ۵ و ۹ و ۶ ، تصحیح محمد خواجهوی ، تهران ، انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرا ، ۱۳۸۹ ، ص ۳۳۵-۳۳۶
- (۴۳) _____ ، کسر الاصنام الجاهلیه ، تصحیح دکتر محمد حسن جهانگیری ، تهران ، بنیاد حکمت اسلامی ملا صدرا ، ۱۳۸۱ ، ص ۸۹
- (۴۴) _____ ، مجموعه رسائل فلسفی صدر المتألهین ، تهران ، حکمت ، ۱۳۷۵ ،
- (۴۵) _____ ، مفاتیح الغیب ، همراه با تعلیقات ملا علی نوری ، تصحیح خواجهوی محمد ، چاپ اول ، موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی مراد ، ۱۳۶۲
- (۴۶) _____ ، مفاتیح الغیب ، ج ۲ ، تصحیح و تحقیق نجف قلی حبیبی ، به اشراف سید محمد خامنه ای ، تهران ، بنیاد حکمت اسلامی صدرا ، ۱۳۸۶
- (۴۷) _____ ، شرح اصول کافی ، ج ۱ ، تصحیح محمد خواجهوی ، تهران ، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی ، ۱۳۸۳
- (۴۸) _____ ، تعلیقه علی شرح حکمت الاشراق ، بی جا
- (۴۹) _____ ، المبدأ و المعاد ، تصحیح جلال الدین آشتیانی ، تهران ، انجمن حکمت و فلسفه ، ۱۳۵۴

- (۵۰) _____، شرح اصول کافی، تهران، مکتبه المحمودی، ۱۳۹۱
- (۵۱) _____، الشواهد الربوبیه، مشهد، دانشگاه مشهد، ۱۳۴۶
- (۵۲) صانعی دره بیدی، منوچهر، مبانی اندیشه‌های فلسفی، تهران، امیرکبیر، ۱۳۸۷، ص ۷۶-۷۷
- (۵۳) طباطبایی، محمد حسین، مجموعه رسائل، ج ۱۰، به کوشش هادی خسرو شاهی، قم، بوستان کتاب انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۸۷
- (۵۴) عزیزالله، افشار کرمانی، طلوع فلسفه اشراق، مروی بر زندگی و آثار سهروردی، تهران، مهدوی، ۱۳۸۸
- (۵۵) فارابی، ابونصر، احصاء العلوم، مقدمه و شرح علی بو ملحم، بیروت، مکتبه الهلال، ۱۹۹۶
- (۵۶) قرشی، علی اکبر، قاموس قرآن، ج ۲، چاپ ۶، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۴۱۲ ق
- (۵۷) کاپلستون، فردریک، تاریخ فلسفه، سید جلال الدین مجتبوی، تهران، انتشارات علمی و فرهنگی سروش، ۱۳۶۸
- (۵۸) کوربن، هانری، رابطه حکمت اشراق و فلسفه ایران باستان، ج ۳، ترجمه احمد فردید و عبدالحمید گلشن، نشریه شماره ۳، تهران، انجمن ایران شناسان فرانسه، ۱۳۲۵ ه.ش
- (۵۹) محقق نراقی، مهدی، جامع السعادات، ج ۱، چاپ نجف اشرف، بی تا،
- (۶۰) مصطفوی، حسن، التحقيق فی کلمات القرآن الکریم، ج ۳، چاپ اول، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۶۸
- (۶۱) معلمی، حسن، و همکاران، تاریخ فلسفه اسلامی، قم مرکز جهانی علوم اسلامی، ۱۳۸۵
- (۶۲) معلوف، لوئیس، فرهنگ بزرگ جامع نوین، ترجمه المنجد، مترجم احمد سیاح، انتشارات اسلام، ۱۳۷۵
- (۶۳) _____، المنجد فی الغه، چاپ ۶، قم، انتشارات ذوی القربی، ۱۳۸۹
- (۶۴) نصر، سید حسین، سه حکیم مسلمان، ترجمه احمد آرام، تهران، شرکت سهامی کتاب‌های حبیبی، ۱۳۵۴

۶۵) نوربخش، سیما ، نور در حکمت سهروردی ، تهران ، نشر شهید سعید محبی ، ۱۳۸۴

۶۶) هروی ، محمد شریف نظام الدین احمد ، انواریه ، (ترجمه و شرح حکمت الاشراق سهروردی)، تهران، امیرکبیر ، ۱۳۶۳

۶۷) یزدان پناه ، یدالله ، حکمت اشراق شرح و سنجش دستگاه فلسفی شیخ شهاب الدین سهروردی ، ج ۲ ، قم ، انتشارات حوزه و دانشگاه ، ۱۳۸۹

مقالات و پایان نامه

۱) هاشمی، عمران ، رابطه لذت و سعادت از دیدگاه ملاصدرا ، تهران ، دانشگاه پیام نور استان تهران ، دانشکده علوم انسانی ، ۱۳۹۰ ، ص ۱۱۳

۲) هوشنگی ، حسین ، مهران رضایی ، تحلیل دیدگاه ملاصدرا درباره سعادت در پرتو حرکت جوهری ، پژوهشنامه فلسفه دین (حکمت نامه) ، سال دهم، شماره دوم ، پاییز و زمستان ۱۳۹۱

۳) شیروانی ، علی ، تأملی در ویژگی‌های روش شناختی مکتب فلسفی صدرالمتهین ، فصلنامه روش شناسی علوم انسانی ، شماره ۵۶، ۱۳۸۷

۴) محمدرضایی ، محمد ، الیاسی ، محمد قاسم ، سعادت حقیقی از دیدگاه ملاصدرا ، فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی ، آینه معرفت، تهران ، دانشگاه شهید بهشتی ، پاییز ۱۳۸۷،